

Edukacja dla Bezpieczeństwa Szkoła podstawowa

Podstawowe założenia, filozofia zmiany
i kierunki działania

Autor: prof. dr hab. n. med. Grzegorz Raczak

Autorzy nowej podstawy programowej

Przewodniczący Zespołu:

- prof. dr hab. n. med. Grzegorz Raczak, Kierownik Klinicznego Centrum Kardiologii GUMed w Gdańsku

Członkowie:

- prof. dr hab. n. med. Dorota Cianciara, Państwowy Zakład Higieny w Warszawie
- prof. dr hab. n. med. Wojciech Drygas, Kierownik Zakładu Epidemiologii, Prewencji Chorób Układu Krążenia i Promocji Zdrowia Instytutu Kardiologii w Warszawie
- prof. dr hab. Jarosław Gryz, Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie
- prof. dr hab. n. med. Jerzy Ładny, Konsultant Krajowy Medycyny Ratunkowej
- prof. dr hab. n. med. Jerzy Stańczyk, Klinika Pediatrii w Łodzi
- prof. dr hab. n. med. Stępińska, kierownik Kliniki Intensywnej Terapii Kardiologicznej, wieloletni prezes Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego
- dr hab. n. med. Łukasz Szarpak, Prezes Polskiego Towarzystwa Medycyny Katastrof
- dr n. med. Ewa Raniszewska, Katedra i Klinika Medycyny Ratunkowej GUMed w Gdańsku
- mgr piel. Paweł Mikłaszewicz, wykładowca na studiach podyplomowych dla nauczycieli przedmiotu Edukacja dla bezpieczeństwa w Gdańsku
- mgr Krzysztof Pochwicki, nauczyciel przedmiotu Edukacja dla bezpieczeństwa w Warszawie

Założenia proponowanych zmian:

- odpowiedź na ciągle **zbyt rzadkie podejmowanie przez Polaków akcji ratowniczej w stosunku do osób w stanie zagrożenia życia**,
- dostosowanie podstawy do najnowszych naukowych wytycznych w zakresie udzielania pierwszej pomocy,
- potrzeba budowy poczucia wspólnoty wszystkich Polaków,
- dostosowanie treści podstawy do zmienionej struktury bezpieczeństwa państwa,
- Zwiększanie i porządkowanie wiedzy uczniów z zakresu zdrowego stylu życia,
- dostosowanie do zmieniających się zagrożeń współczesnego świata (w tym terrorystycznych),
- odciążenie uczniów z nadmiaru nauki teorii,
- zapewnienie uczniom autentycznej możliwości ćwiczeń praktycznych z zakresu ratownictwa.

- Przedmiot Edukacja dla bezpieczeństwa realizowany będzie obowiązkowo w klasie ósmej szkoły podstawowej.
- Nowa podstawa programowa zastępuje podstawę programową realizowaną w gimnazjum i do niego zostanie w niniejszym prezentacji przyrównana.

Główne kryteria konstrukcji nowej podstawy programowej

Teoria

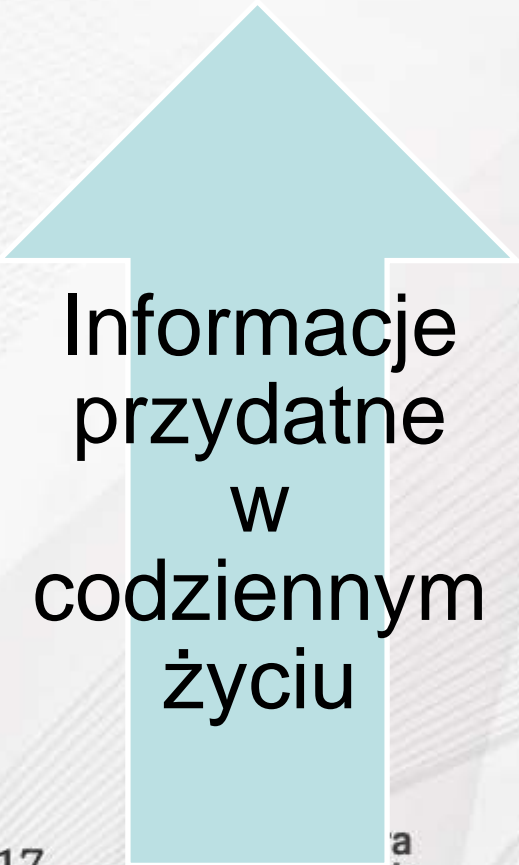

Praktyka

Główne kryteria konstrukcji nowej podstawy programowej

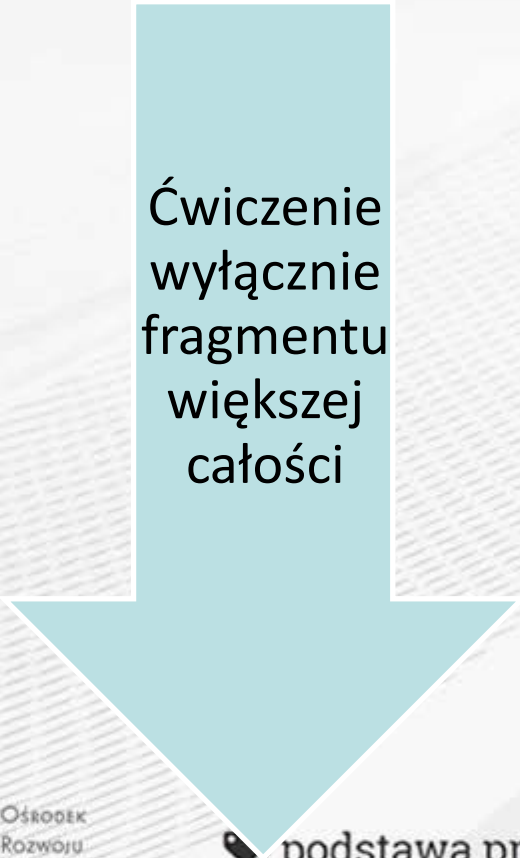

Teoria

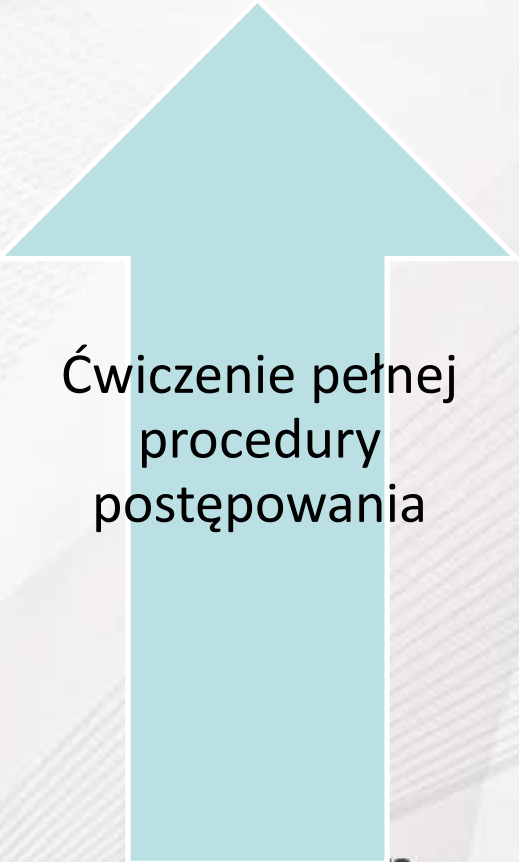

Informacje
przydatne
w
codziennym
życiu

Główne kryteria konstrukcji nowej podstawy programowej

Ćwiczenie wyłącznie fragmentu większej całości

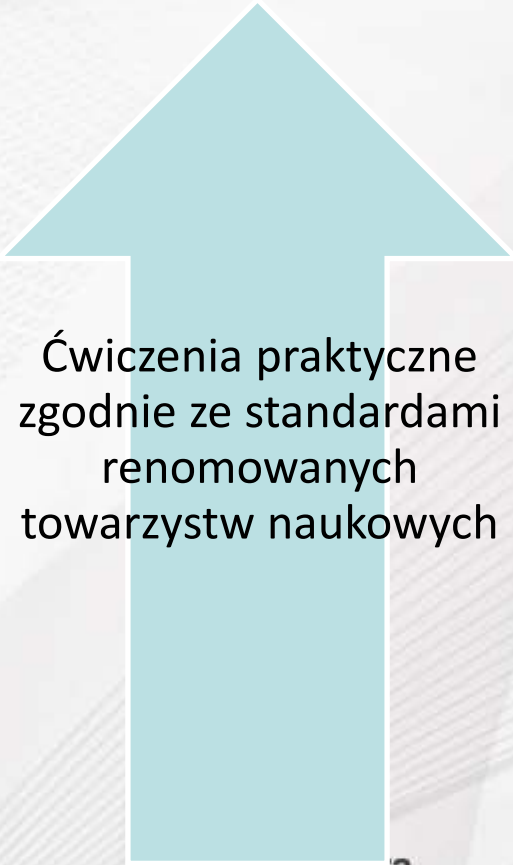

Ćwiczenie pełnej procedury postępowania

Główne kryteria konstrukcji nowej podstawy programowej

Nieznany standard wykonywanego ćwiczenia praktycznego

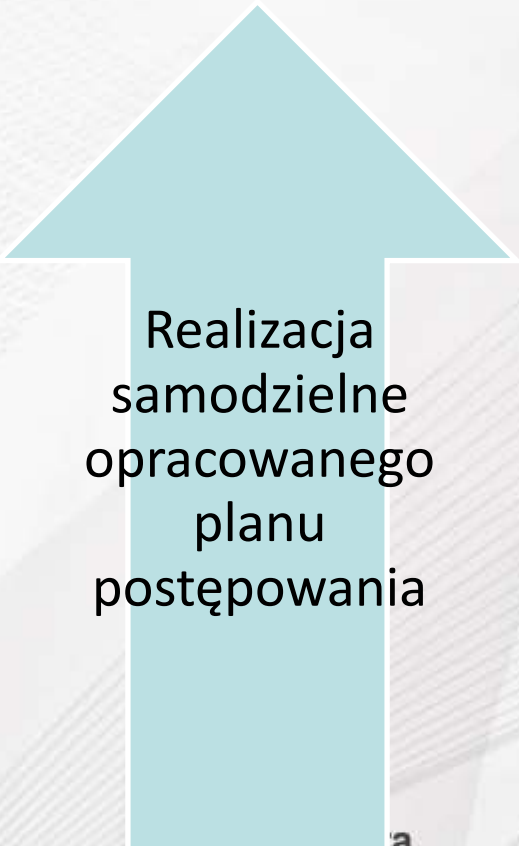
Ćwiczenia praktyczne zgodnie ze standardami renomowanych towarzystw naukowych

Główne kryteria konstrukcji nowej podstawy programowej

Odtwarzanie
gotowego wzorca

Realizacja
samodzielne
opracowanego
planu
postępowania

Główne cele aktualnej PP

W aktualnie obowiązującej podstawie programowej przedmiotu Edukacja dla bezpieczeństwa zdefiniowane zostały trzy cele ogólne:

- Znajomość powszechnej samoobrony i ochrony cywilnej.
- Przygotowanie do działania ratowniczego.
- Nabycie umiejętności udzielania pierwszej pomocy.

Główne cele przygotowywanej PP

W obecnie przygotowywanej podstawie programowej autorzy podzielili cele kształcenia na **cztery obszary**:

- Poznanie istoty bezpieczeństwa państwa.
- Przygotowanie do działań w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (katastrof i wypadków masowych).
- **Kształtowanie umiejętności** z zakresu podstaw pierwszej pomocy.
- **Kształtowanie umiejętności** indywidualnych i społecznych sprzyjających zdrowiu.

Różnice między podstawami

- W dotychczasowej podstawie cele szczegółowe zostały wymienione w sposób ciągły, bez przypisywania ich do konkretnych, wymienionych wyżej celów ogólnych co nieco zmniejsza ich komunikatywność.
- W nowej podstawie każdemu z celów ogólnych przypisane zostały konkretne wymagania szczegółowe.

1. Bezpieczeństwo państwa

W obszarze *poznanie istoty bezpieczeństwa państwa*, treści kształcenia zawężono, rezygnując z działu dotyczącego *organizacji i podstaw prawnych działania obrony cywilnej*, która obecnie w praktyce nie funkcjonuje w Polsce (usunięto** treści z poprzedniej podstawy takie punkty jak: główne zadania ochrony ludności i obrony cywilnej; podstawy prawne funkcjonowania ochrony ludności i obrony cywilnej w Rzeczypospolitej Polskiej; podstawowe dokumenty ONZ regulujące funkcjonowanie obrony cywilnej w świecie).**

Bezpieczeństwo państwa

- Treści działu w nowej podstawie zostały **podporządkowane poznaniu przez ucznia istoty bezpieczeństwa państwa.**
- Zwracają uwagę ucznia na **dobro wspólne**, które jest podstawowym czynnikiem łączącym obywateli w jedną społeczność - wspólnotę, z jej poczuciem wyjątkowości, tożsamością zbiorową i indywidualną.

2. Sytuacje nadzwyczajnych zagrożeń

- W obszarze *Przygotowanie do działań w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń* (katastrof i wypadków masowych) treści kształcenia **zawężono, rezygnując z treści:**
- *źródła promieniowania jądrowego i jego skutki* (treści w poprzedniej podstawie: wpływ środków promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę; sposoby zabezpieczenia żywności i wody przed skażeniami; znaczenie pojęć: odkażanie, dezaktywacja, dezynfekcja, deratyzacja; zabiegi sanitarne i specjalne);
- szczegółowej wiedzy o oznakowanie substancji toksycznych na środkach transportowych i magazynach;
- wiedzy o zasadach zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność;
- wiedzy o gaszeniu ognia.
- Wiedzę o zasadach ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych **zastąpiono wiedzą** o obowiązkach ludności podczas ewakuacji i konieczności podporządkowywania się poleceniom Państwowej Straży Pożarnej.

2. Sytuacje nadzwyczajnych zagrożeń

W tym obszarze treści kształcenia **w nowej podstawie** koncentrują się na:

- zrozumieniu przez ucznia źródeł zagrożenia,
- **praktycznym rozpoznawaniu** sygnałów alarmowych,
- wykonywaniu poleceń straży pożarnej,
- **ćwiczeniu ewakuacji** szkoły,
- **zasadach postępowania** w zdarzeniach pochodzenia naturalnego i spowodowanego przez człowieka (razie pożaru, wypadku komunikacyjnego, zagrożenia powodzią, intensywnej śnieżycy, uwolnienia niebezpiecznych środków chemicznych, zdarzenia terrorystycznego).

3. Podstawa pierwszej pomocy

Jest to według Autorów bardzo ważna część PP,

Treści kształcenia są ukierunkowane na **podniesienie jakości nauczania przedmiotu.**

Celem zasadniczym jest wykształcenie u uczniów **umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów związanych z podejmowaniem czynności pierwszej pomocy** u osób zagrożonych, zanim dotrze do nich pomoc medyczna.

3.Podstawa pierwszej pomocy

Osiągnięcie tego celu będzie możliwe dzięki wprowadzeniu zmian w realizacji zajęć:

- zajęcia praktyczne w **małych grupach**,
- organizacja zajęć w **blokach 2-godzinnych**,
- metody symulacji i pokazów z udziałem uczniów i nauczycieli,
- **poprawa wyposażenia pracowni** pierwszej pomocy w sprzęt edukacyjny – m. in. w manekiny umożliwiające uczniom prowadzenie wysokiej jakości resuscytacji,

3. Podstawa pierwszej pomocy

Nowa podstawa programowa nie narzuca jednej metody nauczania **pozostawiając nauczycielom przedmiotu duży obszar własnej inwencji.**

W nowej formule autorzy podstawy wskazują natomiast na **konieczność wdrażania standardów** edukacji w *zakresie pierwszej pomocy*, zalecanych zarówno przez krajowe jak również międzynarodowe towarzystwa i rady naukowe (Polskie Towarzystwo Medycyny Ratunkowej, Europejską Radę Resuscytacji, Amerykańskie Towarzystwo Kardiologiczne).

3.Podstawa pierwszej pomocy

W kontekście oczekiwanych wyników edukacyjnych zawężono treści kształcenia, rezygnując z działów:

- udzielanie pomocy przy zatruciach: pokarmowych, lekami, gazami, środkami chemicznymi;
- udzielanie pomocy osobie porażonej prądem;
- udzielanie pomocy w wypadku drogowym;
- zasady postępowania aseptycznego.

3. Podstawa pierwszej pomocy

- **Doprecyzowano treści** w zakresie stanów zagrożenia zdrowia lub życia , **ograniczając zakres teorii i eksponując umiejętności praktycznego** wykonania wybranych czynności pierwszej pomocy.
- **Uwzględnione zostały tylko najczęstsze sytuacje spotykane w życiu codziennym** w szkole, w domu, na ulicy, co w połączeniu z podstawowymi umiejętnościami praktycznymi przygotowuje ucznia do ważnej roli *pierwszego świadka zdarzenia* w „łańcuchu przeżycia”.

3.Podstawa pierwszej pomocy

Oczekuje się, że wyniku tak zorganizowanego procesu kształcenia zostanie osiągnięty wzrost motywacji ucznia do podejmowania czynności pierwszej pomocy .

4. Kształtowanie umiejętności sprzyjających zdrowiu

W postaci obszaru *Edukacja zdrowotna. Zdrowie w wymiarze indywidualnym oraz zbiorowym* stworzono miejsce na kompleksowe podsumowanie treści z zakresu edukacji zdrowotnej rozproszonych w kilku przedmiotach szkoły podstawowej.

4. Kształtowanie umiejętności sprzyjających zdrowiu

Obszar edukacji zdrowotnej koncentruje się na wykształceniu **umiejętności dokonywania przez ucznia wyborów potęgujących zdrowie** oraz wyszukiwaniu godnych zaufania źródeł wiedzy o zdrowiu.

Nowa podstawa programowa precyzuje warunki realizacji przedmiotu co gwarantuje organizację i bazę materialną do prowadzenia ćwiczeń praktycznych z uczniami.

Podsumowanie zmian zawartych w nowej podstawie programowej:

- Najnowsza wiedza z zakresu bezpieczeństwa państwa, ratownictwa, promocji zdrowia.
- **Koncentracja na nauczaniu umiejętności praktycznych, najczęściej potrzebnych w życiu codziennym**
- Eliminacja tematów o mniejszym znaczeniu praktycznym
- Trend w kierunku powtarzania podstawowych umiejętności w kolejnych latach nauki